

MALUCZKI (299) *ai*

[*KwiatKsiąż* (4), *Calep* (4) *możliwa też lekcja: malucki*].

a jasne (w tym 8 r. błędne znakowanie).

sg m N maluczki (42). ◇ *G maluczki(e)go* (5). ◇ *A maluczki* (25), *maluczki(e)go* (4). ◇ *I maluczki(m)* (10), *maluczki(e)m* (1) *GórnRozm.* ◇ *L maluczki(m)* (8). ◇ *f N maluczka* (11), *maluczka* (1); ~ (*attrib*) -*ã* (9), -*a* (1); -*ã* : -*a Mącz* (4 : 1); ~ (*praed*) -*ã* (2). ◇ *G maluczkiéj* (5); -*éj* (1) *OrzQuin*, -*ej* (1) *MurzHist*, -(*e*)*j* (3). ◇ *A maluczka* (17). ◇ *I maluczka* (8). ◇ *A a. I maluczka* (1). ◇ *L maluczki(e)j* (5). ◇ *V maluczka* (3). ◇ *n N maluczkié* (19); -*é* (1), -(*e*) (18). ◇ *G maluczki(e)go* (3). ◇ *A maluczkié* (12); -*é* (1), -(*e*) (11). ◇ *I maluczki(m)* (9), *maluczki(e)m* (2); -(*e*)*m BibRadz*; -*im* : -(*e*)*m RejPos* (2 : 1). ◇ *L maluczki(m) PaprPan* (2), *maluczki(e)m* (1) *RejPos*. ◇ *V maluczki(e)* (3). ◇ *pl N m pers maluczcy* (3) *KromRozm II*, *BibRadz*, *Mącz*, *maluczcy RejPos* (2) [*może od malucki*]. *subst maluczkié* (9); -*é* (1), -(*e*) (8). ◇ *G maluczki(m)* (24). ◇ *D maluczki(m)* (19). ◇ *A m pers maluczki(e)* (5). *subst maluczki(e)* (9). ◇ *I m maluczki(m)* (6). *f maluczki(e)mi* (2). *n maluczki(e)mi* (5), *maluczki(m)* (1) *CzechEp*. ◇ *L maluczki(m)* (6). ◇ *sg n D skostn. po maluczku* (11).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Intens. od „mały”:

I. Określa wielkości mierzalne: niewielki, nieduży, drobny (178) :

Zwrot: »na maluczki(m) [czym] przestawać« = zadowalać się małą ilością (tu: jedzenia, spania itp.) (1): abowiem we wżyfłtkich ludziach przirodzenie na maluczki(m) potporach przeftaye iefłize na potrzebę tylko wzgląd mámi *KwiatKsiąż* D2.

1. O rozmiarach przestrzennych; paululus Mącz, Cn; permodicus, pol(l)ulus, pusillus Cn (53) : *FalZioł* I 113d; nátychmiałł íniego [jaja] wylzedł máłuczki wąż *HistAl* A6; Pátrzay ná ogrodniczkę w máłuczki(m) ogrodzye *RejWiz* 56, 148; Punctum [...], Punkt/ to yeft rzecz máłuczka która nie może dzielenia cierpieć dla íwey máłości. *Mącz* 331c; *GórnDworz* Y7v; *HistHel* B2; *Oczko* 7v; *SkarŻyw* 113, 497; *CzechEp* 299; A móglże íye ten záwrzec w ták máłuczki(m) grobie/ Którego nie mogłá część obiać tego íwiátá? *PudłFr* 61; *SkarKaz* 82b, 84a.

maluczki na czym [= pod jakim względem] (1): máłuczki ná íiele/ ále w Boftwie nieogárniony w íey íię żywoicie zámknął *SkarŻyw* 111.

W połączeniu z dem. (20): *FalZioł* I 94b; *RejWiz* 46, 153v; vbogi lepak nic ínego niemiał/ chyba íedurną owieczkę máłuczka [unam parvulam] *Leop 2.Reg* 12/3; *BibRadz Gen* 19/20, 3.Reg 18/44; *Arctophylax*, [...] *Maluczka gwiazdeczka nád írzednią gwiazdą/ które koniámi zowá Mącz* 15a, 31a, 223a, 330d, 376a, 466c; *RejPos* 270v, 337v; *SkarŻyw* 508; *GrabowSet* N4v; w ták máłuczki(m) robaczku/ táka íię moc záwiłá. *SkarKaz* 84b. *Cf* »maluczka(-i) sztuczka, kęsek«.

W przekładach łacińskich dem. (5): *Locellus*, [...] *Máluczkié mieyfce Mącz* 196c, 330d, 345a, 376a, 466c.

W przeciwstawieniach: »maluczki ... wielki (3), nieogarniony« (4): *BibRadz Esth* 10/6; *BudNT Iac* 3/4; *SkarŻyw* 111; w których [prorokach wiara chrześcijańska] była íáko dąb wielki w máłuczki(m) żółędziu. *SkarKaz* 277a.

W porównaniach (2): Oto máluczki obłoczek iáko dłoń człowicza wytępuie zmorzá *BibRadz* 3.Reg 18/44; *RejPos* 270v.

W charakterystycznych połączeniach: *maluczka(-i(e)) bata*, *Betlehem*, *chałupka*, *drzewko*, *grob*, *gwiazdeczka*, *kamyczek (kamień)* (3), *kołaczki*, *krolestwo*, *latorosłka* (2), *listeczki*, *miasteczko*, *miejsce*, *naczynie*, *nasienie*, *obłoczek*, *ogrod*, *oliwka*, *owieczka*, *pieseczek*, *podpłomyk*, *promień*, *robaczek* (2), *rudel*, *rzecz* (2), *(i)skierka* (2), *stolik*, *wąż*, *ziarno*, *ziemia*, *zrzodło*, *żabka*, *żołądz*; *tylko (chyba) jeden*, *(jedurny) maluczki* (2).

Wyrażenie: »maluczka(-i) sztuczka, kęsek, odrobina, trocha« = *minutia*, *ramentum Mącz* (2 : 1 : 1 : 1); *MurzHist* DH4v; *Mącz* 223a, 345c; tenći téy odrobiny máluczkiey z kofzá śwego dośiągnie/ á tobie ią vkaże/ y poda *OrzQuin* F4v; Nie może fie też [*Chrystus*] zákryć áni całym będąc w máluczka fłuczka chlebá zmieścić *CzechRozm* 264v.

a. O długości: *krótki* (1) : Ma ná łobie wełnę żółtą máluczka á miękka iáko iedwab. *BielKron* 269.

b. O wysokości; tu o wzroście ludzkim: *niski* (6) : bo był nie vrodliwy/ máluczki/ kofmáthy/ rozoki/ thwarzy dołkowátey. *BielKron* 301v; Ieft łerce Aiáxowo w tym máluczkiem cíele *PaprPan* Cc2v, Cc2v.

W połączeniu z *dem.* (1): Nálazł fie wnet Hethman woýfku żydowłkiemu máluczki Dawidek/ ktory zábił onego okrutnego Goliafzá *RejPos* 167.

W przeciwstawieniu: »maluczki ... wielki« (1): Máluczki Dawid/ iáko wielkiego Goliatá poráził? *OrzJan* 33.

Szereg: »maluczki i cienki« (1): *Homines paululi et graciles*, Máluczcy ludzie y ciency. *Mącz* 285a.

c. O szerokości: *wąski* (2) : Weście do niego ieft [...] máluczka ściefzka [*semita Vulg*] miedzy ogniem á wodą/ ktora ledwo ieft ná łtopie nogi człowiczezy. *BudBib* 4.*Esdr* 7/8.

Szereg: »maluczki, barzo wáziuczki« (1): Szedłem potym ná gorę thą ściefzka máluczka/ A iáko łami wiecie iż bárzo wázyuczka. *RejWiz* 110.

d. O grubości, przekroju: *cienki* (2) : Abowiem co od ognia nie mogło być łpráwiono/ to od máluczkiego promieniá łłonecznego [*ab exiguo radio solis Vulg*] zágrzáwłzy fie roztopiło. *BibRadz* *Sap* 16/27.

Wyrażenie: »o maluczki włos« = *omal* (1): ták iż o máluczki włos Rzymiáne włzytcy nie zginęli. *Górndworz* Z3.

2. O czasie: *krótki*, *krótkotrwały*; *parvus*, *pusillus PolAnt*; *exilis Vulg*; *minimus Modrz*; *mentosus Cn* (31) : *MurzOrt* Bv; ktorych pánowanie máluczkie było/ á zámiełzania pełne. *BibRadz* 4.*Esdr* 12/2, 4.*Esdr* 12/30; *RejPos* 126v; y włzytkę przełzłá moię pracę zá máluczka rołkołz vtráciłám *SkarŻyw* [237].

W połączeniu z partykułá „aby” (1): o gdziełz bych iáto mogł aby na maluczka filkę poczuć w łobie łáfkę a miłóć bożá *MurzHist* H4v.

W przeciwstawieniach: »długi, wieczny ... maluczki« (2): pilniełznychmy tego máluczkiego czáfu łwego omyłnego niłzi tego wiecznego *RejZwierc* 115v; ktorego [*ciała*] rołkołzy kroćiuchne y łkryte łá/ á z wielkością złego pomiełzáne/ á boleści zásię gorzkie łá/ á długie z máluczkiem odpoczynkiem. *Górnrzm* A3.

W charakterystycznych połączeniach: krolestwo [= okres panowania] maluczki(e)(-a), odpoczynek, omieszkanie, panowanie, rozkosz.

Wyrażenia: »na maluczka filkę, na maluczkiej chwili« = na krótko (1 : 1): MurzHist H4v; Być mi iefzcie sfolgował ná máluczkiej chwili. RejWiz 170.

»po maluczkiej chwili« = po chwili (1): Po máluczkiej chwili ták mowić poczęła WisznTr 31.

»maluczki czas« (6): RejPos 125, 125v [2 r.], 126v; RejZwierc 115v; O máluczki czás profzę Eneafu miły/ Iedno żeby fie wiátry ty vfpokoily. PudlDydo B5.

»na maluczki czas, za maluczki czas, maluczki czas [A]« = krótko, przez krótki czas, w ciągu krótkiego czasu, na krótko; in momento parvo PolAnt; minimo momento Modrz; aliquantisper Calep [szyk 12 : 1] (9 : 2 : 2): Biel- Żyw 135; BibRadz Is 54/7; RejPos 264 [2 r.], 275v, 321, 321v, 322; A bárzo łáncniuczkie lekárstwo ná to ieft/ iedno máluczki czás scírpieć/ áz fie złe kęs odwlecze RejZwierc [78²]v; nie ieft to rzecz wierze podobna/ áby poiednánie ich [...] miáło być fzczerze/ ktorzi zá máluczki czás bárzo wielkie rozruchy miedzy łobą wfczynáią ModrzBaz 27; Oczko A2v; WerGość 257; Aliquantisper – Naczas maluczky. Calep 52a.

»po maluczkiem czasie« = wkrótce (1): po máluczkiem czáście [tempus adfuit quo Vulg]/ łonce [...] roziáśniło fie BibRadz 2. Mach 1/22.

»po maluczkiem czasie a« = już niedługo, wkrótce (coś się stanie) (1): Iefzcie po maluczkiem czáście [Adhuc unum pusillum est]/ á ia wzrułzę niebo BibRadz Agg 2/7.

»co maluczki czas« (1): gdyż máło nie co máluczki czás ináczey niż pierwéy/ zda fye nam być lepiéy. Oczko 2.

3. O wieku ludzkim: młody, niedorośły (o dzieciach); parvulus Vulg, PolAnt; infantulus Vulg (52) : TarDuch B; Leop Deut 1/31, Tob 4/21; KochZuz A4; Támci był Beniámin máluczki BibRadz Ps 67/28; iż iáko od dzyecińftwá fwego/ ták fie iuż poczał fthárác o zbáwienie náłze/ [...] w nędzy á w niedofátku ofiárując mu [Bogu] ono máluczkie á niewinne człowieczeńftwo fwoie. RejPos 19v, 31v, 33; SkarŻyw 55, 111, 140, 192, 250 (8).

I sg w funkcji okolicznika czasu: »maluczkiem« = w dzieciństwie (3): SkarŻyw 371, 580; Odfzedł cie tu máluczka z mátką twą w młodości KołakCath C2.

W połączeniu z dem. (12): RejFig Bb3; Quem ego puerum in manibus gestavi meis Któregom ya máluczkiem chłopiátkiem piáftował. Mącz 440d; PaprPan Hh2v; SkarŻyw 224. Cf »maluczkie dzieciátko«.

W przeciwstawieniach: »maluczki ... wiele, wielki« (2): chociaś máluczkie/ ále rozum wielki RejWiz 35v; Iedną máluczka dułzą ták wielé vbyło. KochTr 8.

W charakterystycznych połączeniach: brat maluczki (-a, -e), chłopiqt(ecz)ko (2), coreczka, dziewczátko, pacholę, siostra, syn (4).

Wyrażenia: »maluczkie(-a) dzieciátko (a. dziecię, a. dziat(ecz)ki, a. dzieci, a. dzieciaina)« = parvulus Vulg [szyk 13 : 6] (19): OpecŻyw 30v; Leop Matth 18/2; RejZwierc 113v; á przyniefli ie do domu Páńkiego w Syło dzieciátkiem iefzcie máluczkiem [et puer erat valde puer] BibRadz 1.Reg 1/24, Luc 18 arg; BielKron 93, 377v; RejPos 16 [2 r.], [278], 283v, 332; WujJudConf 170; CzechRozm 140v; SkarŻyw 299; CzechEp 92; IVż go tu znáią y máluczkie dźieci PudlFr 36; ArtKanc L2v; GosłCast 42.

»w maluczkich leciech« (1): iŝz ono dziećię nieládá ŝtátek w fwyeh málućzkich lećiech pokazało *SkarŻyw* 371.

Szereg: »maluczki i młody« (1): Oglédáy tu iakotz pán Iezus maluczkié ij mlodé dzieciátko po tey drodze ijdzie *OpecŻyw* 30v.

a. *W funkcji rzeczownika* (7) : *Leop Prov* 7/7, *Is* 9/6; Máluczcy próŝili o chleb/ ále ŝaden nie był co by go im włomił. *BibRadz Thren* 4/4; *RejPos* 15; á cztery częŝci będą wam zá nafienie polne [...] y dla wychowánia málućzkich wałzych. *BudBib Gen* 47/24.

W połączeniu szeregowym (1): Y rofkáŝeŝz ŝie zeydź ludowi thák męŝom iáko y niewiáŝtom/ málućzkim/ y goŝciom ktorzy z tobą mieŝzkáią *BibRadz Deut* 31/12.

W przeciwstawieniu: »maluczki ... w leciech doskonały« (1): Stał ŝię iáko málućzkim iuŝz w lećiech doŝkonáły *SkarŻyw* 354.

4. *O tekście: krótki* (21) : Iuŝeŝmy iákmiarz o wŝyŝtych nazacznieyŝzych náukach przypomnieli/ y o nichelmy maluczka zminke vczynili *KwiatKŝiŝ* K; Do czytelniká/ s ŝtrony tey figurki/ málućzka roŝpráwá/ iáko iey rozumieć. *SienLek* 34v; tedyby iá [*Biblij*é] málućzkiami kŝiáŝzkami przeciwo táb tym przewác mogł *RejAp* 88v; *RejPos* 46v [2 r.] 156, 212, 214, 247v, 300.

W połączeniu z dem. (6): Tantula Epistoła, ták málućzki liŝtek. *Mqcz* 440c; *RejPos* 221v, 250, 280 [2 r.]; *CzahTr* K2.

W przeciwstawieniu: »maluczki ... wielki« (1): iáko on/ ácz málućzkiami á krotkiami ŝłowy/ á wŝákoŝ wielkie á powáŝne rzeczy/ tobie obiecowác raczy. *RejPos* 201.

W charakterystycznych połączeniach: maluczki(e)(-a) kŝiŝŝki, liŝtek, przedmowa, rozprawa, ŝłow(k)o (12), wierszyczek, zminka.

Szeregi: »maluczki, (a) (barzo) krotki (a. krocichny, a. krocichzki)« (5): Iŝ oni nędzni ludzye [...] bárzo málućzkiami á krocichnemi ŝłowj [...] wołáią do niego/ s pokornym á z wiernym ŝercem ŝwoim *RejPos* 214, 201, 214v, 274v; *CzahTr* K2.

»maluczki a barzo proŝty« (1): iedno ták ná málućzkie ŝłowá á ná bárzo proŝte wyŝlucháni byli. *RejPos* 214v.

5. *O iloŝci: nieliczny* (16) : Niébóŝię maluczka trŝodo/ Boć ŝię vpodobało oicu wałzemu/ dáć wám króleŝtwo *MurzNT Luc* 12/32; *OrzList* a4v.

W połączeniu z dem. (4): *OrzList* a4v; nie lękay ŝie ty nic málućzkie ŝtadko moie *RejAp* 66v; *ArtKanc* I20v, O.

W połączeniu z rzeczownikiem jednostkowym w sg w znac. coll. (2): Y ktoŝ wzbudźi Iakobá gdyŝ ták málućzki ielŝ? *BibRadz Am* 7/2, *Am* 7/5.

W przeciwstawieniach: »wielki (2), gęŝty, okwity, wielkoŝć ... maluczki« (4): *Ampla suppellex, Et Curta supellex contraria, Okfity á málućzki ŝpręť domowy.* *Mqcz* 75b; *RejŻwierc* 265; záŝŝte ten ták wielki gęŝty lud ktorzy bęćzy iáko roy pŝczól w málućzki ŝię poczet obroći [*multitudo haec magna convertetur in minimam Vulg*] *BudBib Bar* 2/26[29]; *CzechRozm* 255v.

W charakterystycznych połączeniach: maluczki(e)(-a) koŝcioł, ŝpręť domowy, ŝtadko (4), trzoda.

Wyraŝenia: »maluczka liczbá« [*ŝyŝk 1 : 1*] (2): *MurzNT* 56; Weźmieŝ teŝ ielŝcze z nich nieiáką liczbę maluczka [*pauca in numero*] *BibRadz Ez* 5/3.

»maluczcy w liczbie« (1): Iłz weścia tego świątá łtály fię ćiałne/ będąc pełne boleści y prace/ máluczkie w lidźbie [pauci] y bárzo złe *BudBib* 4.*Esdr* 7/12.

»maluczki poczet« (4): *RejPos* 217v; Włpomniłz też łobie onego Gedeoná páłterzá profłtego/ iáko w máluczkim poczcie wielkie wołká poráził *RejZwierc* 265; *BudBib Bar* 2/26[29]; *CzechRozm* 255v.

6. O wartości materialnej (4) :

a. O pieniądzach (2) :

W połączeniu z *dem.* (1): o máluczki dłużek/ iż mu nie miał ná then čász czym zápláćić/ wbił go *RejPos* [249].

Wyrażenie: »maluczka rzecz« (1): á iellli go kto kiedy ná tho [grę w karty] wyciągnie/ thedy hneth máluczką rzecz przegrawłzy przelátanie: ále ktho gra pieniądzom nie folgując/ tám łkępłtwo żadną miárą być nie może. *GórnDworz* M4v.

b. O wartościach wycenialnych w pieniądzach (2) : Tenues opes, Máluczkie bogáctwá. *Mącz* 449a; *JanNKar* Bv.

II. Określa wielkości niemierzalne; oznacza niski stopień nasilenia cechy lub zespołu cech charakterystycznych dla danego pojęcia (wyrażonego lub podległego elipsie): angażujący mało wysiłku, łatwy do zniesienia; nieintensywny, nieznaczny, słaby, lekki, łagodny; skromny, drobny; niekiedy: prawie żaden, prawie nie istniejący; *tenuis Mącz*; *levissimus Modrz* (97) : *MurzNT* 3v; O nędzny żywocie/ márna bánko śklána/ Co fię tu záwždy błýłczyłz iáko málowána/ Ktora máluczkim wiatrem záchwiałwłzy fię łpada *RejWiz* 83v; *Mącz* 449a; *GórnDworz* F4; Pátrzayże iáko to łobie máluczkim łtáraniem zyednáć możelz *RejPos* 222v; iż [Pan] tu wedle tych obietnic łwoich táiemnice krolełtwá łwego/ y Bołtwá łwiętego łwego/ łudzyom máluczkiego rozumu/ rybitwom/ profłtaczkom miłóściwie obiáwić raczył. *RejPos* 277, [249] [2 r.], 313; *RejZwierc* [78²]v; Przeto też čásłem zá máluczkim wieści iákiew powienieniem [parva rumoris aura] ták fię odmieniáią/ że ktorzi byli we czći y w sławie/ hnet bywáią niesławni y nieuczćiwi. *ModrzBaz* 57, 66; *GórnRozm* H4v.

W połączeniu z zaimkiem nieokreślonym „jakiś” (2): *GórnDworz* L13; Práwo to wálże tylko ná wczyneł zły gdy fię słtanie/ káźń máluczką iákás [...] połtánowiło *GórnRozm* C2.

W przekładzie łacińskiego *dem.* (1): pro meo modulo, Wedle mego máluczkiego przemożenia/ wedle mych síłek. *Mącz* 228a.

W przeciwstawieniu: »wielki ... maluczki« (3): *GórnDworz* L4v; O moy miły Pánie máluczkać to zgubá twoiá byłá/ á wielką rádość łwą opowiedáć raczyłz *RejPos* 169, [249].

Wyrażenia: »maluczka cząsteczka« (1): gdybym tą máluczką cząłteczką łáłentu mnie zwierzzonego hándłowáć nie miał *CzechRozm* A4.

»maluczka(-ie) iskierka, kropka, ziarneczko« [szyk 2 : 1] (1 : 1 : 1): *MurzHist* R3; *GórnDworz* L13; Wśiawłzy záś to máluczkie pokory Chryłtułowej y podłego rozumienia o łobie źiarneczko/ polewaymy ie áby rołło *SkarKaz* 83b.

Szereg: »maluczki a szczury« (1): co na harde [łudzie] przysłucha: albo fię máluczkim á łczurym dowćipom przigáđza *KwiatKsiqż* L2.

1. *Mało ważny, nieważny, mający małe znaczenie, bez znaczenia, błahy, nieistotny* (13) : równą rzeczą/ máluczkim połłępkim/ ono mnimánie dobre o łobie [...] záđzierzy *GórnDworz* M6v.

W połączeniu z partykułą „leda” (1): Ale łzczęćcie y fortuná máiąc wielką moc w łkutku woyny/ częłto z ledá máłuczłkich przyczyn vmysły y porády ludzkie [...] odmienia. *StryjKron* 175.

W przekładzie łacińskiego dem. (1): Quaestiuncula – Pitanie maliuczkie. *Calep* 884a.

W przeciwstawieniach: »maluczki ... wielki (3), powážny, siła, więcej« (6): *RejWiz* 56; *GórnDworz* Fv; Ale iest ich wiele tákiego przyrodenia/ ktorzi z máłuczłkiej rzeczy łácno biorą wielkie obráženia. *ModrzBaz* 66, 91; *SkarŻyw* 207; *SkarKazSej* 691a.

Wyrażenie: »maluczka rzecz« = *res exigua a. levicula a. quaelibet levis* *Modrz* [szyk 7 : 1] (8): ná máłuczłkiej rzeczy/ Więcey może vczynić/ kto to ma ná pieczy *RejWiz* 56, 146; *GórnDworz* Fv; *ModrzBaz* 62, 62v, 66; ále nas/ ktorzym wnet máłuczka rzecz rozerwánie czyni/ náuczycł chciał y przełtrzedz. *SkarKaz* 609a; *SkarKazSej* 691a.

Szeregi: »maluczki i nienależyty« (1): Bo tám lud póspolity nie rzádzi: tylo w rzeczách máłuczłkich/ y nienależytych/ zdánia ich pytáią. Lecz rzeczy powážne do trzech łię przy książęćiu łtaczáią *SkarKazSej* 691a.

»maluczki i niewážny« (1): ábyłcie obaczyli iáko dáleko rzeczy z miáry łwey wyłtápiły/ od tákich przodkow poczáwłzy/ ktore łię ná pierwłzym wierzeniu máłuczłkimi y nie wážnymi zdáły *ReszPrz* 75.

α. [W funkcji rzeczownika: mało wážna sprawa [w odmianie niezłóżonej]:

W przeciwstawieniu: »maluczkie ... wiele«: Kto wierny iest w maluczkiem (*marg*) nájmnełfzem (—)/ i wwielu wierny iest/ a kto wmaluczkiem iest niełprawiedliwy i wwielu iest niełprawiedliwy [*Fidelis in minimo et in multo fidelis est, et in modico iniustus et in multo iniustus est*] *MurzNT Luc* 16/10 (*Linde*).]

2. Prosty, nieskomplikowany, nie rozbudowany (1) : baczyć nie mogę/ iákoby łłuzłnie Kołciołem Apołtołłkim názwán być mogł/ ten kthory oprócz imion Sákrámentow/ máłto ábo nic nie ma/ owłzem miáłto kilku máłuczłkich porządkow od bogá półtánowionych/ od ludzi wymyłłonych zwyczáiów thák wiele náłłáduie *RejPosWstaw* [143⁴]v.

3. Mało wart, niecenny, niegodny szacunku (10) : Y próżę pokornie/ áby w. W. moy miłółciwy Pan/ ten máłuczki znák mey ku łobie powolnołci [...] raczył wdzięcznie á łáłkáwie przyiąć. *GroicPorz* B2; Bo dułzy ktora łtworzyłciéłá widzi/ máłuczłkie iest włzytko łtworzenie *SkarŻyw* 253.

W połączeniu z dem. (2): Twoimem tedy imieniem ty máłuczłkie kxiążecłki przed łię wziął *KwiatKsiąż* A4v; *KochWrJan* 18.

W przeciwstawieniu: »maluczki ... wielki« (1): *SkarŻyw* 207 cf »maluczka rzecz«.

Wyrażenia: »dar maluczki« [szyk 3 : 1] (4): *StryjWjaz* A2; Próżę zá wdzięczne przyimi dar ten moy máłuczłki *BielSen* 4; *KołakCathOkuń* A2; *KołakSzczeńł* A2v.

»maluczka rzecz« (1): Co nam ty máłuczłkie rzeczy łwieckie/ ktore ty wielkimi zowiełz/ obiecuiełz? *SkarŻyw* 207.

Szereg: »niegodny i maluczki« (1): Tę tedy pracą niegodną moię y maluczłką/ Pánu Bogu dla ktorego łie cłci podięłá ofiáruiąc/ Wálzey K. M. ią przypíuię. *SkarŻyw* A2v.

4. O ludziach: zajmujący niską pozycję w hierarchii społecznej lub do niej przyrównanej; skromny, nieznaczny; pusillus *PolAnt*, Vulg; parvus *PolAnt* [z określeniem niskiej pozycji społecznej wiąże się często lekcewážca, pogardliwa (cudza lub włásna) ocena ludzi ją zajmujących albo pochwalájca, zalecájca

ocena ich pokornej postawy w tej sytuacji] [w tym w pl (44)] (49) : Stálifmy się máluczki w pośrodku was. *BiałKat* 38v; *SkarKaz* 85b.

W połączeniu z *dem.* (3): Day też Pánie ćierpliwość tym máluczki w śwíatá wzgárdzonym nędzniczkom/ po ktorych śwíat depce *SkarKaz* 85b. Cf *Wyrażenie*.

W przeciwstawieniu: »mędrkowie ... maluczcy« (1): *NiemObr* 143 cf *Wyrażenie*.

W charakterystycznych połączeniach: *maluczki nędzniczek, wierny, u siebie*.

Wyrażenie: »maluczcy prostaczkowie« (2): *LubPs* bb5v *marg*; Y to nie mnieyśza prawdá/ iż bog przed mędrkami kryje táiemnice swoie/ á máluczki prostaczkom boiący m fię iego obiáwia *NiemObr* 143.

Szeregi: »maluczki a uniżony« (1): Máluczki á vniżonym sftalem fię ná zyemi *LubPs* bb3.

»maluczki, (i) wzgardzony« = *parvulus et despectus PolAnt* (3): *BibRadz Ps* 118/141; iż on fady fwe y wolá zbáwienná chciał zákryć przed niezbożnymi/ y w mądrości wyniofłymi ludźmi/ co on przedfię wiernym fwym máluczki y wzgárdzonym obiáwia *CzechRozm* 149v; *SkarKaz* 85b.

a. W funkcji rzeczownika (30) : *MurzNT Matth* 18/6, *Mar* 9/41 [42]; *KromRozm II* b2; *KromRozm III* B8v; A ták pátrźcie tego ábyście nie gárdzili namnieyśzym Z tych oto máluczki *Leop Matth* 18/10, *Matth* 18/14; *BibRadz II* 12b *marg*; *RejPos* 153, 329 [2 r.]; *RejPosWstaw* [41²]v; *BudNT Mar* 9/41 [42]; A ktobykolwiek zgorfzył iednego z tych máluczki wierzący w mię: lepiejby mu iżby był wwiązany młyńki kámię około fzyie iego *WujNT Mar* 9/42.

W połączeniu szeregowym (1): Iż málucy/ vbodzi/ á prostaczowie będą chwalić imię twoie Pánie. *RejPos* 288.

W przeciwstawieniach: »mądry (a. mędrzy, a. mędrkowie) (12), roztropni (3), rozumni (3), bogacze, chytrcy, filozofi, poważni ... maluczcy« (13): *KromRozm II* p2v; *KrowObr C*; *BielKron* 155v; *RejPos* 152, 235v, 287, 287v, 305v; Przyznawam tobie Oycze/ [...] iżeś te rzeczy zákrył od mądrych y rozumnych/ á obiáwił ie máluczki. *CzechRozm* 9v; *CzechEp* 69 [2 r.]; wfzyłtki Filozofy wzgárdził/ co w fwey mądrości vfáią/ ták to łobie Pan zlubował/ by wfercách máluczki przebywał *ArtKanc* K12, K12.

W charakterystycznych połączeniach: *serca maluczki; nic nie ważyć maluczki; jeden z maluczki* (7), *namniejszy* (2); *żaden*.

Szeregi: »maluczcy i podli« (1): Gdyż tá Xiążętom śwíatá te⁸⁰/ y mądrym y rozumnym nie bywa obiáwioná/ ále tylko máluczki y podłym. *CzechEp* 69.

»maluczcy, to jest pokorni« (1): iż fwe táyemnice zákrył przed mądrymi y roztroprnymi/ á obyáwił ye máluczki/ to yeft pokornym *KromRozm II* p2v.

»maluczcy a prostaczkowie (a. prostacy)« [szyk 3 : 2] (5): á iż onę mądrość ich miał hoynie różlać przez Duchá fwego s. między máluczki á między proftaki *RejPos* 235v, 239, 287v, 288 [2 r.].

a. W stosunkach klasowych: *niskiego pochodzenia, ubogi; minimus PolAnt* (5) : A tu obáč co fię tu potym wielkiego zyáwiło z rozmowy á s tego zelcia fpołecznego tych dwu máluczki ołob/ zwłáfczá v śwíatá *RejPos* 305v.

W połączeniu z *dem.* (1): Pátrzayże choiay tho máluczki dwie ołobce były/ iedná pokorniuchna dzyeweczka/ á druga profa á fwięta bábeczka *RejPos* 305.

Wyrażenie: »maluczki stan« (1): Bo pátrżay czo lie potym sftáło/ á iáko lie od ták máluczkich łtanow potym zátrżáńęło włzytko łtworzenie *RejPos* 305.

a. W funkcji rzeczownika (2) : *MurzNT Matth* 25/45; A któżkolwiek iednemu z máluczkich moich da kubek wody źimney/ záprawdę powiádam wam/ iż nie łtráci zápláty łwoiej. *WujJudConf* 112.

b. W stosunkach politycznych: mający małe znaczenie polityczne, słaby (1) : iż to o Papieżach piáłał/ ktorzy máluczki z przodku będąc/ znienaczká w pośrzedku páńłtwá Rzymłkiego wyrałtác poczęli/ á potym Papież gorę biorąc/ trzech Krolow poniżył. *NiemObr* 169.

c. *Wobec Boga* (6) : *KromRozm III* G8; Ale á cóż nam po thym gdy then narod ludzki/ W doznániu práwey prawdy ielt bárzo máluczki. *RejWiz* 96v.

Wyrażenia: *peryfr.* »maluczka cząstka« = człowiek (1): Cząłtko máluczka/ tu krotko żyiąca *GrabowSet* T3.

»maluczki w Krystusie« (1): Yákoby máluczki w Kryłtułye mlekám wam dał pić *KromRozm II* v2v.

a. W funkcji rzeczownika (2) : yáką nocą nyewyádomołci my máluczcy/ á ktorzy yełłcze yákmirz łsyemy/ yełtełmy ogárnyeni? *KromRozm II* ov; *SkarKaz* 81a.

III. W skostniałym wyrażenia przyimkowym: »po maluczku« = *powoli; ukradkiem, ostrożnie; stopniowo; po cichu* (11) : Co widząc ieden łtych ktorzy tam łtali rzekł pomaluczku: mułi ten przy łobie diábła mieć *MurzHist* Gv; A gdy mi to powieáał/ otom pomáluczku [*paulatim Vulg*] pogłádał ná tego co przed nim łtał. *BibRadz 4.Esdr* 6/29; Abowiem pamieć ludzka/ yż bywa przes ręce popułzczana/ pomaluczku przechodzi/ y zaledwie iá iednego człóweka wiek zatrzymywa. *KwiatKsiąż* G4v; bo then zbrodzień nieborak/ chocia miał grzbieth bárzo zrániony/ włzákoż przedłię pomáluczku łzedł/ nie ináčzey/ iedno iáko kiedy owo kto/ przechadza łie z rołkołszy *GórnDworz* P2, P6; *RejZwierc* 80.

Połączenia: »potym, zatym po maluczku« = *trochę później* (2 : 1): Potym pomáluczku [*post pusillum Vulg*] wyłłzá *BibRadz Iudith* 13/10[11]; Zátytm pomáluczku [*interueniente tempore Vulg*] włzedłszy złołciwy zwyczáj miałto zakonu ielt chowan *BudBib Sap* 14/16, *Iudith* 13/10[11].

»za [*kim*] po maluczku« = *nieco z tyłu* (2): y thákże łzli przed nią/ á pies zá nimi łzedł po máluczku. *BibRadz Tob* 11/3; *BudBib Tob* 11/3.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (13) : Forticulus, Máluczki/ Mocniuchny. *Mącz* 134d; Paulus, Máluczki/ Máleńki/ Trołżká. *Mącz* 285a; Pertenuis et praetenuis, Bárzo cienki/ máluczki łzczupłuchny. *Mącz* 449a; Vesculus [...], Máluczki/ łzczupłuchny/ drobniuchny. *Mącz* 489d, 223a, 282b, 284d, 332c, 440c [2 r.], 449a; *Calep* 787b, [878]a.

Cf MALEŃKI, MALUCHNY, MALUCKI, MALUCZEŃKI, MALUĆKI, [MALUNDY], MALUSI, [MALUSIENIECZKI], MALUSIEŃKI, MALUŚKI, [MALUTENIECZKI], MALUTKI, [MALUTURNY], MALUTY